

Samoiniciativnost in podjetnost

Na poti do življenjske uspešnosti

Izobraževalcem na pot

Spoštovani kolega!

Veseli smo, da ste se odločili za uporabo celotnega kompleta učnega gradiva. V tej knjižici boste našli tako uporabne nasvete kot tudi kratke razlage in informacije, ki vam bodo koristile pri načrtovanju vašega dela in uporabi zgoščenke.

Didaktično gradivo, poimenovano zvočnica, je zasnovano kot učni pripomoček pri učenju izobrazbeno prikrajšanih odraslih. Osrednja vsebina je temeljna zmožnost **SAMOINICIATIVNOST IN PODJETNOST**.

Snovalci

Idealno bi bilo, če bi oba partnerja se odločila za podjetnost in združila vse moči. Ženske na podežlju znajo ogromno, a ne vedo to obrniti na podjetnost, trženje – nimajo samozavesti.

Ema iz Prekmurja

Ni mi žal za vpis v program, naučila sem se, kako se spopasti z brezposelnostjo, lahko se nekam vključiš. Mož se je tudi odločil za izobraževanje zaradi zdravstvenih težav, saj je premlad, da bi se kar upokojil.

Suzana iz Prlekije

Pokazala mi je sorodnica, potem pa pač začneš in se navadiš – vaja dela mojstra. Vsi naši izdelki imajo naziv »domače«. Delam vse ročno, daš noter del sebe. Treba je probat, treba je začeti in seveda ne smeš obupati, treba je vztrajati, vsak začetek je težak.

Brezposelna gospodinja iz celjske regije

Izobraževalci odraslih se v praksi zadnjih let nenehno soočamo z močjo in učinki multimedijskih pristopov pri udeležencih, ki vstopajo v izobraževalne procese. Ta moč se kaže predvsem v načinih komuniciranja in zmožnosti slušne in vizualne percepcije, ki so jih udeleženci vajeni. Vsakodnevno soočanje z najsodobnejše oblikovanimi avdio in video izdelki je vrsta nenamernega učenja in tako rekoč nehotenega, naključnega spoznavanja najnovjših načinov komuniciranja, ki zahteva resno andragoško obravnavo. Praksa izobraževanja odraslih kaže, da sodobni multimedijsko podprti načini privabljanja pozornosti učinkujejo na pričakovanja prejemnikov in že nakazujejo, kakšne vedno nove učinke bi bilo treba sprožati, da bi lažje dosegli zanimanje odraslih, ki se vključujejo v izobraževalne programe.

Zasnovali smo animacijsko-izobraževalna gradiva, povezana v enotno serijo z naslovom “Na poti do življenjske uspešnosti“.

V tej knjižici vam kratko predstavljamo:

- **Nekaj informacij o novejših izsledkih o učenju ob pomoči novih tehnologij**
- **Kaj je zvočnica in možnosti njene uporabe v izobraževanju**
- **Ključne didaktične poudarke gradiva**
- **Nekaj osnovnih informacij o multimedijem pristopu**

Pomembne vsebinske poudarke gradiva boste našli v knjižici za poslušalce, ki je tudi pripravljena v okviru tega kompleta in dostopna na spletni strani Andragoškega centra Slovenije: **ESS projekt Razvoj pismenosti ter ugotavljanje in priznavanje neformalnega učenja od 2011 do 2014.**

Odrasli in nove tehnologije

Vloga novih tehnologij je paradoksalna: po eni strani uvajajo novo delitev na privilegirane in ranljive družbene skupine, po drugi strani pa razširjajo nove možnosti izobraževanja prav za ranljive skupine. Prav pripadniki ranljivih družbenih skupin so praviloma tisti, ki imajo najslabše možnosti za dostop do novih tehnologiji, kot so splet in različni mediji z izobraževalno vsebino. Vsi drugi družbeni sloji namreč delujejo v boljših pogojih za razvijanje svojih kompetenc.

Odrasli se običajno za učenje odločajo sami, imajo veliko življenjskih izkušenj, ki so jim vir informacij. Ker pripravljenost odraslih izhaja iz konkretnih potreb, so bolj usmerjeni v življenjsko ali problemsko kot predmetno učenje. Multimedijski pristopi se tej potrebi zelo dobro prilagodijo. Za njihovo izpeljavo je še posebej pomembno poznavanje

in upoštevanje različnih kognitivnih stilov ali tako imenovanih zaznavnih modalitet. To so različni zaznavni kanali, preko katerih pri učenju prednostno sprejemamo informacije - vizualno, slušno in psihomotorično. Pridobljene nove informacije so tako imenovani ‚surovi podatki‘, ki skozi procese učenja za posameznika postanejo relevantno znanje. Odrasli se sicer najpogosteje učijo vizualno. Prevladuje pa ocena, da odrasel človek - kljub dejstvu, da je njegov prevladujoči čut oko - kar 85% novih znanj sprejme s poslušanjem. Učenje je lahko okrnjeno, če je dotok informacij površen ali nove informacije niso posredovane na dovolj strukturiran način.

Zvočnica »SAMOINICIATIVNOST IN PODJETNOST«

Presoditi je treba, koliko so odrasli z izobrazbenim primanjkljajem dejansko usposobljeni za fleksibilno uporabo te tehnologije in kako premagati odpor ali celo strah do tega medija, če v vsakodnevnem življenju odraslega ni možnosti za dostop do te tehnologije. Podatki raziskav kažejo, da je trenutno najbolj široko dostopen in poznan medij za te ciljne skupine CD nosilec. Razvoj spleta pa pospešeno omogoča neposreden e-dostop do vseh e-vsebin in celo interaktivnost. Digitalno pripovedovanje je v določeni meri postalo sodobna inačica ustnega izročila.

Zvočnica v vlogi učnega gradiva je avdio vsebina, posneta na zgoščenki oz. CD nosilcu, ki je didaktično strukturirana in ima natančno določene metodične cilje.

Zvočnica je optimalni medij za informiranje ciljne skupine o teoretičnih temeljih ključnih kompetenc zaradi enostavnosti uporabe potrebne tehnike (DVD predvajalnik ali poslušanje v avtu):

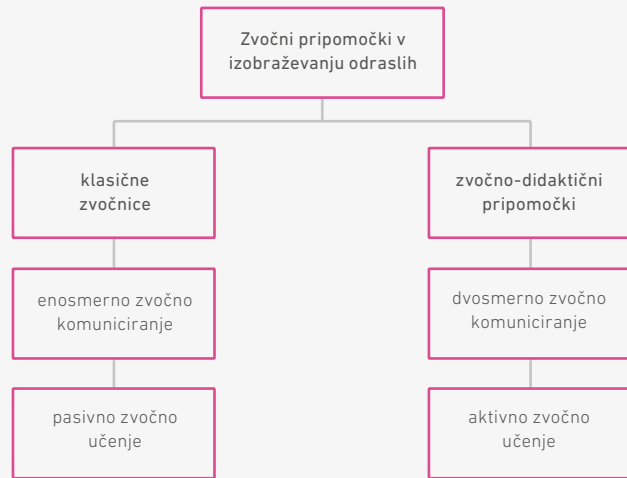
- zvočnica je lahko učinkovit in preprost ter dostopen medij, ki nadomešča ali ponavlja in utrjuje vsebino »predavanja« oziroma srečanja,
- obsega vsebinski sklop ključnih informacij, posebej prilagojen za ciljno skupino,
- taki vsebinski sklopi zahtevajo dodatno oporo in motivacijo, čeprav so vsebine prevedene v preprost jezik, začetno motivacijo in podporo pri uporabi je potrebno zagotoviti v neposrednem stiku tutor-udeleženc,
- omogoča nadzorovano uporabo kljub samostojnemu delu (raziskovanje, ponavljanje, odgovarjanje...), zato so sestavni deli označeni, kompletu pa pripada tudi knjižica za poslušalce z osnovnimi informacijami,
- tehnična možnost ‚podcast‘ omogoča interaktivno delo izobraževalca s celotno skupino.

Zvočne informacije prispevajo k boljšemu pomnjenju. Osebne izpovedi pomagajo pri razumevanju konceptov in zahtevnejših učnih procesov. Človeški glas, ki je lahko zabeležen kot zvočni posnetek, je tudi najbolj naravno sredstvo komuniciranja v izobraževanju. Čeprav je komunikacija pri tem pripomočku le enosmerna, omogoča uporabniku nadzorovano uporabo (prekinitve, večkratno poslušanje, preskakovanje poglavij itd.). Zvok kot medij učenje naredi dostopnejše skupinam prebivalstva, ki imajo zaradi različnih razlogov težave z branjem (slepi, slabovidni, osebe z nizko stopnjo pismenosti).

Za mnoge posameznike, ki načeloma ne marajo učenja z branjem, so lahko prav zvočni pripomočki učinkovit korak v samostojno učenje ali izobraževanje. Taka gradiva, ki omogočajo transformacijo zvoka v besedilo, lahko osebam, ki imajo kakršnekoli težave z branjem in pisanjem, bistveno olajšajo sodelovanje v izobraževanju.

Zvočni pripomočki v učenju odraslih glede na vlogo poslušalca

Javrh, P. & Kuran, M. (2012): Temeljne zmožnosti odraslih. Ljubljana: ACS.

Odrasli iz ranljivih skupin niso vajeni uporabljati avdio gradiv v izobraževalne namene. Zato je pri uvajanju takega didaktičnega pripomočka potrebno posebno pozornost posvetiti tudi vzpostavitvi varnega okolja, v katerem se bodo seznanili z uporabo, prednostmi in izzivi uporabe zvočnice v učne namene. Učitelj v vlogi tutorja inštruirá, kako uporabiti gradivo in spremljati napredek udeležencev. Izkušnje kažejo, da lahko pričakuje, da bodo odrasli, ki se bodo izobraževali na tak način, pridobili na samozavesti v uporabi medija in komunikaciji ter bodo bolj motivirani za izmenjavo znanja in posredovanje svojih izkušenj drugim.

Vsebine na zvočnih posnetkih so zelo uporabne za samostojno učenje ali skupno poslušanje v skupini, po katerem se lahko razvije dinamična razprava. Avdio vsebine omogočajo tudi snemanje lastnega branja in izgovarjanja, kar dodatno spodbuja bralno pismenost. Snemanje lastnega branja je primerno za poslušalce, ki uporabljajo računalnik s snemalnimi programi, diktafone, in druge pripomočke. Za samostojno učenje so primerne tudi spletne strani, ki vsebujejo tudi po več sto avdio vsebin, razvrščenih po temah in vsebinah, največ jih je za potrebe učenja drugega jezika.

Vsebina tega gradiva je posebej namenjena učenju izobrazbeno prikrajšanih odraslih, pa tudi informiranju širše javnosti.

Priporočena področja uporabe

- Gradivo je mogoče uporabljati posamič ali v kombinaciji z drugimi, saj se vsebine različnih gradiv med seboj dopolnjujejo in podpirajo.
- Je posebej uporabno motivacijsko in animacijsko gradivo za uporabo v programih, v katere se vključujejo izobrazbeno prikrajšani odrasli (npr. programi za razvoj pismenosti in temeljnih zmožnosti, programi za mlade osipnike in drugi). Učitelji in mentorji ga lahko zelo učinkovito umestijo v uvodne sklope izvajanja programa, saj zaradi možnosti identifikacije prihaja do večje aktivnosti in učinkov pri poslušalcih.
- Primerno je tudi za različne priložnostne prireditve (izobraževalne sejme, predstavitve itd.), kjer je mogoče nagovoriti ustrezne odrasle, zato vsebuje tudi informacije o posameznih programih za odrasle.

- Je gradivo za samostojno učenje tistih odraslih, ki se želijo učiti sami (na primer v središčih za samostojno učenje).
- Je primerno gradivo za samostojno učenje v knjižnicah.
- Lahko služi kot promocijsko gradivo.
- Lahko služi kot promocijsko gradivo o slovenskih prijemih na področju izobraževanja odraslih v mednarodnem prostoru.
- Primerno je tudi za priložnostno predvajanje v različnih javnih prostorih (knjižnice, prostori društev, kulturni domovi itd.) ter prireditvah (seminarji, festivali, prireditve za spodbujanje zaposlovanja itd.).

Ključni didaktični poudarki gradiva

- Avtentične zgodbe nagovarjajo posameznike v različnih življenjskih obdobjih.
- Uspešna izkušnja motivira nedejavne odrasle skozi čustveno vživljanje v zgodbo.
- Jasen in deklariran cilj serije: večja življenjska uspešnost ne poudarja cilja ampak pot učenja. Tudi najmanjši dosežek naratorja je mogoče razumeti kot napredek. Priporočamo diskusijo poslušalcev prav o tem vidiku.
- Gradiva so zasnovana tako, da kljub možnosti samostojne uporabe poslušalca skozi gradivo smiselno vodi povezovalc.
- Lahko se uporabljajo deli gradiv v neposrednem izvajanju izobraževalnega programa, na primer pri delu v skupinah.

- Posredno gradivo zasleduje tudi cilj vzgajati za uporabo IKT pri načrtovanem učnem cilju in pri učenju za življenjsko uspešnost. Z načinom, kako nagovarja poslušalca, želi čim bolj odpraviti morebitni odpor do izobraževalnih oddaj oziroma pokazati, da je tako učenje lahko prijetno. Učinkovati želi na negativne izobraževalne izkušnje poslušalca in poudariti pozitivno izkustvo načrtnega učenja v obdobju odraslosti.
- Gradiva so leksikalno prilagojena – niti preveč poenostavljena niti strokovno pretežka. Učitelj naj glede na ugotovljene potrebe svojih udeležencev presodi, če je potrebno posamezne izraze ali dele zvočnice poslušalcem podrobneje pojasniti.

Vsebina tega kompleta je zasnovana tako, da lahko uporabite celoto ali njene dele (posamezni deli so ločeni in jih je mogoče izbirati z funkcijo »naprej« ali »nazaj«).

Posameznih vsebinski deli so strukturirani takole:

- uvodni izobraževalni del
- pripoved kmetice z registrirano dopolnilno dejavnostjo in njenih domačih
- pripoved mladega Mitje, njegovih bližnjih in mentorice
- pripoved gospodinje ob peki kruha
- razlaga učiteljice programa UŽU in pripovedi njenih udeleženk
- virtualna učilnica z učiteljem odraslih

K vsakemu delu sodi tudi kratka napoved in razlaga, ki jo prebere povezovalac.

Mogoče ga je še vsebinsko dopolniti in zaokrožiti s povzetki, ki jih v zadnjem sklopu predstavi učitelj odraslih.

Uporabna vrednost gradiva:

- za animiranje in navduševanje bodočih udeležencev
- kot gradivo za samostojno učenje
- kot uvod ali del radijske oddaje (na primer v okviru okrogle mize o sorodni temi)
- kot izobraževalno gradivo za strokovnjake, ki manj poznajo področje
- kot izobraževalno gradivo v različnih delih sistema izobraževanja
- kot informacijsko gradivo za odrasle nasploh
- kot pripomoček za popestritev izobraževalnih vsebin
- za zahtevnejše didaktične prijeme v izobraževanju odraslih

Vsebina kompleta:

- CD v skupni dolžini 74 min
- priročna knjižica za poslušalce zvočnice
- izobraževalcem na pot

Svoje osebne izkušnje so prispevali udeleženci programov za odrasle in njihovi učitelji, mentorji in svojci. Na tem mestu se vsem izrecno zahvaljujemo.

Končno vsebino kompleta so sooblikovali tudi strokovni sodelavci Andragoškega centra Slovenije.

Avtorica: dr. Petra Javrh

Strokovni sodelavci: mag. Estera Možina, Manuel Kuran,
Katja Vrbajnsčak

Obdelava zvoka: Jure Plešec

Glasba: različni avtorji, Jamendo.com

Tehnična podpora: Klemen Zajec

Oblikovanje: TRIK, Črtomir Just

Založnik in producent: Andragoški center Slovenije 2012

Bere: Klemen Varl

Pripoveduje: Darijan Novak

Posneto: julija in avgusta 2012

Naklada: 800

Dostopno: www.acs.si | projekt ESS: Razvoj pismenosti ter ugotavljanje in priznavanje neformalnega učenja od 2011 do 2014

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana
374.7(086.76)

JAVRH, Petra
Samoiniciativnost in podjetnost [Zvočni posnetek] : na poti do življenjske uspešnosti / [avtorica Petra Javrh]. - Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2012

ISBN 978-961-6851-18-3
1. Gl. stv. nasl.
263883520

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

let
z vami
Andragoški center Slovenije

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad